

Leerlijn Spelling Leerinhouden

LEERINHOUDEN KLAS 3	Klas					
	1	2	3	4	5	6
<p>Klinkers (2)</p> <p><u>De vrije klinker aan het eind van een woord (2 A)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - a, o, u eind woord: ja, zo, nu (2.1.1) - ee: mee (2.1.2) - ie: die (2.1.3 - 1) - i: januari (2.1.3 - 2) <p><u>De vrije klinker in een gesloten lettergreep (2 B)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - u voor w: uw (2.1.6) <p><u>De doffe (of toonloze) klinker (2.3)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - in de achtervoegsels -eren, -elen, -enen (in woorden met geen open en gesloten lettergrepen!) (2.3.3): <ul style="list-style-type: none"> o wandelen, kinderen, oefenen <p><u>Woorden met i of ie (2.4)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - in een open lettergreep: <ul style="list-style-type: none"> o dieren (regel voor Nederlandse woorden) (2.4.1) o kilo (regel voor woorden die uit een andere taal komen) (2.4.2) 		ex ex ex im	G G G MG G			
<p>2-tekenklanken/3-tekenklanken/Tweeklanken (3)</p> <p><u>Woorden met ei of ij (3.5)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - klein, mei, ei, wei, klei, eik, geit, reis, trein, plein, prei, keizer, <i>paleis</i>, meisje, eiland, einde, geheim - fijn, grijs, rijk, rijp, vijf, vrij, vrijdag, wijs, jij, hij, zij, wij, mij, mijn, zijn, lijn, pijn, pijp, wijn, prijs, krijt, spijt, <i>konijn</i>, gordijn, kijken, bijten, blijven, krijgen, schrijven - aardbei, afscheid, allebei, allerlei, beide, sein, meid, zeilen - bijen, boerderij, ijverig, gelijk, rijst, spijker, altijd, bewijs, bewijzen, begrijpen, bekijken, bijna, bijeen, ijsje, ijzer, <i>tapijt</i>, terwijl, vijver, wedstrijd, zwijgen, <i>paradijs</i>, <i>radijs</i> 		ex ex	MG MG	ex ex	G G	
<p>2-tekenklanken/3-tekenklanken/Tweeklanken (3)</p> <p><u>Woorden met au of ou (3.6)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - gauw, blauw, flauw, klauw, saus, paus, pauw, auto, augustus - oud, koud, stout, hout, goud, touw, zout, kou, kous, fout, woud, mouw, vrouw, bouwen, houden, <i>kabouter</i> - kauwen, rauw (niet gekookt), lauw, pauze, wenkbrauwen 		ex ex	MG MG		G	

<ul style="list-style-type: none"> - gebouw, ouders, verkouden, trouwen, juffrouw, mevrouw, schouder 			ex	G		
<p>2-tekenklanken/3-tekenklanken/Tweeklanken (3) <u>2-tekenklanken in woorden met 2 lettergrepen (3.7)</u> <u>Woorden die eindigen op -e</u> (bijvoeglijke naamwoorden - geen open of gesloten lettergrepen) (3.7.1) <ul style="list-style-type: none"> o goede <u>Woorden die eindigen op -en</u> (meervoudsvormen) (3.7.2) <ul style="list-style-type: none"> o mieren <u>Woorden die eindigen -er</u> (3.7.3) <ul style="list-style-type: none"> o gieter <u>Woorden die eindigen op -el</u> (3.7.4) <ul style="list-style-type: none"> o meubel <u>3-tekenklanken (tweeklanken)</u> (in woorden met 1 lettergreep - 3 B) <ul style="list-style-type: none"> - aai, oei, ooi: saai, foei, kooi (3.8.1) - eeu, ieu: leeuw, nieuw (3.9.1) </p>			ex	MG		
<p>Medeklinkers (5) <u>Medeklinkers aan het eind van een woord (5.1)</u> <ul style="list-style-type: none"> - p/b aan het eind van een woord (5.1.1): <ul style="list-style-type: none"> o aap / krab - g/ch aan 't eind van een woord na een korte klank(5.1.2): <ul style="list-style-type: none"> o vlag, weg, big, rog, vlug <p style="margin-left: 40px;">Maar: ach, och, toch, pech, zich / de lach, de kuch</p> </p>			ex	G	G	
<p>Medeklinkercombinaties (6) <u>Medeklinkercombinaties aan het begin van een woord (6.1)</u> <ul style="list-style-type: none"> - sch (6.1.2) - str, spr, spl, schr (6.1.3) - th: thuis, thee (6.1.5) <u>Medeklinkercombinaties aan het eind van een woord (6.2)</u> <ul style="list-style-type: none"> - de doffe klank tussen de l+MK en r+MK (6.2.2): <ul style="list-style-type: none"> o lf/rf - lg/rg - lk/rk - lm/rm - lp/rp - rn - ng/nk (6.2.3): <ul style="list-style-type: none"> o bang, bank - cht na een korte klank (6.2.4): <ul style="list-style-type: none"> o nacht, recht, dicht, bocht, zucht <p style="margin-left: 40px;">Maar: hij ligt, hij legt, hij zegt</p> - 3 medeklinkers achteraan (6.2.1): <ul style="list-style-type: none"> o rechts, slechts - ds (6.2.1 - 9.2): <ul style="list-style-type: none"> o reeds <u>Medeklinkercombinaties in het midden van een woord (6.3)</u> <ul style="list-style-type: none"> - cht in woorden die eindigen op (6.3.1): <ul style="list-style-type: none"> o -en: nachten o -er: achter o -ig: bochtig </p>			ex	MG ex G	MG	

<ul style="list-style-type: none"> - ng/nk (6.3.2): <ul style="list-style-type: none"> o in meervoudsvormen: dingen, drinken o in woorden die eindigen op -e, -er, -el: <ul style="list-style-type: none"> - bange, slinger, engel - slanke, donker, winkel o in andere: <ul style="list-style-type: none"> - dankbaar - in moeilijke woorden (6.3.3): <ul style="list-style-type: none"> o Kerstmis o nieuwsgierig/juffrouw - medeklinkers die je niet hoort (6.3.4): <ul style="list-style-type: none"> o zusje (verkleinwoorden waarvan het grondwoord eindigt op een s) 			ex im im G ex ex	MG MG MG MG MG G		
<p>Verdelen in klankgroepen/Lettergrepen (7) <u>Verdelen in lettergrepen (7.2)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - je splitst tussen de delen van een samenstelling (7.2.1): <ul style="list-style-type: none"> o bloem-pot - je splitst tussen het voorvoegsel en het grondwoord (7.2.2): <ul style="list-style-type: none"> o ver-haal - je splitst tussen het grondwoord en het achtervoegsel (7.2.3): <ul style="list-style-type: none"> o stoel-tje - je splitst vóór 1 medeklinker (7.2.4): <ul style="list-style-type: none"> o boe-ken <p style="margin-left: 40px;">Maar: waar-om (= samenstelling / 7.2.4)</p> - je splitst tussen 2 dezelfde of 2 verschillende medeklinkers (7.2.5): <ul style="list-style-type: none"> o mes-sen / met-sen / mees-ter / zin-gen / drin-ken 			G G ex G ex G	G G		
<p>Open en gesloten lettergrepen/Bastaardwoorden (8) <u>Open lettergrepen (8.1)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - in woorden die eindigen op: <ul style="list-style-type: none"> o -en (meervouden, zelfstandige naamwoorden, werkwoorden): de ramen / de molen / spelen (8.1.1) o -e (bijvoeglijke naamwoorden): kale (8.1.2) o -el: hemel (8.1.3) o -er: kamer (8.1.3) - in woorden die eindigen op -elen, -eren, -enen (8.1.4): <ul style="list-style-type: none"> o kakelen, bladeren, regenen - in woorden met de voorvoegsels be-, ge-, ver- (8.1.5): <ul style="list-style-type: none"> o beloven, gevaren, verhalen <p><u>Gesloten lettergrepen (8.2)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - in woorden die eindigen op: <ul style="list-style-type: none"> o -en (meervouden, zelfstandige naamwoorden, werkwoorden): de ballen / het kussen / trekken (8.2.1) o -e (bijvoeglijke naamwoorden): natte (8.2.2) 			G G ex ex ex ex G G	MG MG MG MG		

<ul style="list-style-type: none"> ○ -el: appel (8.2.3) ○ -er: bakker (8.2.3) - in woorden die eindigen op -elen, -eren (8.2.4 - 2.3.3): <ul style="list-style-type: none"> ○ rammelen, stotteren - in woorden met de voorvoegsels be-, ge-, ver- (8.2.5): <ul style="list-style-type: none"> ○ beginnen, gezinnen, verkennen <p>Je moet niet verdubbelen in de achtervoegsels (8.4.4 - 17.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - -ige: zonnige - -igen: uitnodigen - -iging: uitnodiging <p>Bastaardwoorden (8.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - banaan, kabouter, mama, paleis, papa, konijn - kapot, katoen, natuur, papier, paradijs, radijs, tapijt 			ex ex ex ex im MG ex	MG MG MG MG ex MG G	MG MG	
<p>t/d in niet-persoonsvormen (9)</p> <p>t/d eind woord (9.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - woorden verlengen met -en (zelfstandige naamwoorden) (9.1.1): <ul style="list-style-type: none"> ○ voeten/voet - handen/hand - woorden verlengen met -e (bijvoeglijke naamwoorden) (9.1.2): <ul style="list-style-type: none"> ○ natte/nat - goede/goed <p>ts/ds eind woord (9.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - reeds, steeds (enkel deze woorden) <p style="text-align: center;"><u>Geen doewoorden (persoonsvormen) verlengen!!!!</u></p> <p>t/d in een woord (9.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - in verkleinwoorden (9.3.1) (het grondwoord verlengen / grondwoord + je): <ul style="list-style-type: none"> ○ katten/katje - hoeden/hoedje 		ex ex ex	G ex G	G G		
<p>Meervoud (11)</p> <p>Je maakt het meervoud door toevoeging van -en (11.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - woorden met een 2-tekenklank (11.1.1): <ul style="list-style-type: none"> ○ deuren - woorden die eindigen op -aai, -oei, -ooi (11.1.2): <ul style="list-style-type: none"> ○ kraaien, groeien, strooien - woorden met korte klank en 2 verschillende medeklinkers (11.1.3): <ul style="list-style-type: none"> ○ manden - woorden met lange klank en 2 verschillende medeklinkers (11.1.4): <ul style="list-style-type: none"> ○ maanden - woorden die eindigen op -acht, -echt, -icht, -ocht, -ucht (11.1.5): <ul style="list-style-type: none"> ○ nachten, spechten, nichten, bochten, vruchten - woorden die eindigen op -ieuw, -eeuw (11.1.2): <ul style="list-style-type: none"> ○ kieuwen, leeuwen 		ex ex	MG G G G G G MG			

<ul style="list-style-type: none"> - woorden die eindigen op -ng, -nk (11.1.6 - 6.3.2): <ul style="list-style-type: none"> o ringen, dranken <u>Je moet meer doen dan alleen maar -en toevoegen (11.2)</u> - woorden met lange klank en 1 eindmedeklinker (11.2.1): <ul style="list-style-type: none"> o poot / po-ten - woorden met korte klank en 1 eindmedeklinker (11.2.2): <ul style="list-style-type: none"> o pot / pot-ten - de s wordt een z vóór een klinker (11.2.3): <ul style="list-style-type: none"> o huis – huizen - de f wordt een vóór een klinker (11.2.4): <ul style="list-style-type: none"> o duif – duiven <u>Je maakt het meervoud door toevoeging van s (11.3.1)</u> - taaleigen woorden die eindigen op -er, -el, -em, -en: <ul style="list-style-type: none"> o kamers, spiegels, drempels, kussens <u>Je maakt het meervoud door toevoeging van -eren (11.4.1)</u> o kinderen <u>De korte klank van het enkelvoud wordt een lange klank in het meervoud (11.5.1)</u> o glas/glazen <u>Speciale meervoudsvormen (11.6.1)</u> o koe wordt koeien / vlo wordt vloaien 			ex G G ex ex im im im	MG MG MG MG G G		
<p>Verkleinwoorden (12)</p> <p><u>Grondwoord + -je (12.1)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> o boekje <p><u>Grondwoord + -tje (12.2)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> o stoeltje <p><u>Grondwoord + -etje (12.4)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> o jongetje (niet: jongentje) <p><u>De korte klank van het grondwoord wordt lang (12.5)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> o glas/glaasje <p><u>Woorden die eindigen op -ng (12.6)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> o ringetje o koninkje <p><u>Verkleinwoorden die hetzelfde klinken maar een ander grondwoord hebben (12.7)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> o paardje/paartje 			G ex im im im im	MG MG ex ex ex ex	G G MG MG	
<p>Grondwoorden (13)</p> <p><u>Het grondwoord uitbreiden (13.1)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> o berg/gebergte/bergen/bergketen <p><u>De grondwoorden in samenstellingen (13.2)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> o zak-doek <p><u>Het grondwoord in verkleinwoorden (13.3)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - die eindigen op -je: <ul style="list-style-type: none"> o hond-je /hond - die eindigen op -tje: <ul style="list-style-type: none"> o stoel-tje /stoel 			MG G G ex	G G		

<p>Samenstellingen/Telwoorden (14) <u>De samenstelling bestaat uit 2 zelfstandige naamwoorden (14.1)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - eenvoudige samenstellingen van 2 zelfstandige naamwoorden herkennen en kunnen schrijven: <ul style="list-style-type: none"> o zakdoek - het 1e woord eindigt op t of d: <ul style="list-style-type: none"> o handschoen (14.3) 		ex	G im	G G		
<p>Leestekens (15)</p> <ul style="list-style-type: none"> - het vraagteken (15.2) - het uitroepteken (15.3) - de komma (15.4) - de dubbelpunt (15.5) - de aanhalingstekens (15.6) 			G G G G im	ex	G	
<p>Hoofdletters (16)</p> <ul style="list-style-type: none"> - bij eigennamen van personen (16.2) - bij namen van sommige feestdagen: <ul style="list-style-type: none"> o Kerstmis, Nieuwjaar, Pasen (16.3) - bij aardrijkskundige namen: Antwerpen (16.4) - bij namen van talen: Frans (16.6) 		ex ex im	MG MG ex ex	G G		
<p>Achtervoegsels (17) <u>Woorden die eindigen op -is/-issen (17.6.1)</u> o gebeurtenis/gebeurtenissen <u>Woorden die eindigen op -isch/-ische (17.6.2)</u> o fantastisch/fantastische</p>			im im	ex ex	MG MG	
<p>Woordtekens (21) <u>Weglatingsteken (apostrof) (21.1)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - 's morgens, 'k heb, 't is, zo'n (21.1.1) - met hoofdletter bij het begin van een zin (21.1.2): <ul style="list-style-type: none"> o 's Morgens 			im	ex	MG	
<p>Vreemde woorden (23) <u>Je schrijft een andere medeklinker (23.3)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - je hoort 'z' maar je moet 's' schrijven (23.3.1): <ul style="list-style-type: none"> o museum - je hoort 'zie' maar moet 'sie' schrijven (23.3.2) : <ul style="list-style-type: none"> o televisie - je hoort 'sie' maar je moet 'tie' schrijven (23.3.3): <ul style="list-style-type: none"> o vakantie - je hoort in een woord 'sie' maar je moet 'ti' schrijven (23.3.4): <ul style="list-style-type: none"> o station 			im	ex	G	

<p>Woordleer i.f.v. de spelling <u>Het onderscheid tussen naamwoorden, hoewoorden en doewoorden aanbrengen</u> (Klas 2 - Klas 3)</p> <p>(We brengen dit niet als abstractie aan, maar laten de leerlingen voeling krijgen met de inhoud van deze begrippen.)</p>		im	G			
<p>Zinsleer i.f.v. de spelling <u>Gevoel ontwikkelen voor zinsbouw en zinsstructuur</u> (Klas 3)</p> <p><u>Verband tussen onderwerp en persoonsvorm</u> (Klas 3)</p> <p>Wie doet het: De boer zaait. De boer en de boerin zaaien.</p>		im	ex ex	MG MG		